

deVerdieping **Trouw** | Groen!

Landschapswandelingen

Wouwse Plantage: De curieuze erfenis van een Belgische baron

05-02-2000 | Haro Hielkema

De interessantste plek van de Wouwse Plantage is helaas verboden gebied. Gewone stervelingen mogen de imposante dreef naar het kasteel en alle woonhuizen en gebouwen eromheen alleen betreden op een mooie pinksterdag of tijdens een speciale openstelling. Het is privé-terrein en de jonkheer en zijn familie willen dat heel graag zo houden.

Dat is natuurlijk jammer, want 'Plantage Centrum' - zoals het woongebied zo mooi heet - is alleen al vanwege de geschiedenis een bijzondere stek. Het wordt omringd door een aangeplant bos dat wel voor iedereen toegankelijk is en tot een van de mooiste terreinen in het vlakke West-Brabant gerekend mag worden. Met hier en daar zandruggen van wel twintig meter hoogte en een stuk dat zelfs als 'Woeste Gedeelte' op de kaart staat. Een prachtig wandelgebied dus. Maar waag je niet op 'Plantage Centrum', want je wordt zonder pardon weggestuurd.

In 1839 hielden de Domeinen een openbare verkoop van buitengebieden in het Roosendaalse café De Roskam: Nederland zat na het smadelijke verlies van België behoorlijk om geld verlegen en deed veel landgoederen van de hand. Baron Pierre de Caters, misschien wel de rijkste bankier van Antwerpen, werd de gelukkige nieuwe eigenaar. De kersverse Belg, die zijn fortuin voor een belangrijk deel in de Congo zou hebben verdiend, liet op de plaats van een oud boerderijtje een herenhuis bouwen (in de volksmond 'het kasteel').

Al vrij snel ontstond er een kleine leefgemeenschap met een paardenstal, een smederij, een wasserij, een broodbakkerij, een houtzaagmolen en zelfs een herberg. Ook kwamen er woningen voor de rentmeester en de boswachter. En een paar honderd meter in het bos werden arbeiderswoninkjes neergezet, want zo lagen de verhoudingen wel: De Caters wilde geen inkijk van zijn personeel. De ingang van de boerderijen en andere woningen lag ook uit het zicht van het kasteel. In 1895 ging de baron op de fles. Een andere Belg, Paul Emsens, nam het landgoed in 1895 voor ruim drie ton over en zette meteen een tweede toren tegen het landhuis aan. De herberg, die De Caters op de kop getikt had op de Internationale Expo van Antwerpen en naar de plantage had laten brengen, werd opgeheven omdat het te veel volk op het landgoed bracht en veranderde in een jachthuis.

Na de dood van Emsens werd de Wouwse Plantage verdeeld over de drie kinderen. Eén erfgenaam heeft zijn portie inmiddels aan de gemeente verkocht. Het tweede deel is in vier parten uiteengevallen. De vrouw die met haar jonker het kasteel bewoont, is een kleindochter van Emsens. Je kijkt je ogen uit naar de mengeling van stijlen en smaken op Plantage-Centrum. 'Kasteel' is overigens een groot woord voor het onderkomen van de familie Speeckaert. Maar het herenhuis met z'n beide torens, die uivormige spits en dat witte pleisterwerk straalt naast bekoring ook iets trots uit.

De decoraties van de omringende gebouwen kun je benoemen als neo- of als nep-renaissance. Er komt een mateloze passie voor drainagepijpen uit naar voren, want tegen de gevels zijn honderden bakstenen pijpjes in diverse patronen gemetseld. En iemand moet ooit een cursus 'creatief met hout' hebben gevolgd, want het aantal doorgezaagde boomstammen die tegen een buitenmuur zijn aangebracht is legio.

Curieus is ook dat er ramen en een deur op de grote boerderij zijn geschilderd. En niet te vergeten de blauw-geel geverfde blokken op de muur die door de tand des tijds vervaagd zijn en herinneren aan de wapenkleuren van de eerste eigenaar van het landgoed. De boerderij huisvest oud brandweermateriaal. Dit is de hobby van de jonkheer, die ooit de uitgerangeerde spuitwagen van de Roosendaalse brandweer overnam voor zijn eigen nederzetting en sindsdien een omvangrijke verzameling heeft aangelegd. Op 'open' dagen zijn de afdankertjes uit onder meer Coevorden, Landsmeer en Wolfheze te bezichtigen. De smederij staat op instorten, maar er zijn plannen voor herstel. De houtzagerij functioneert nog wel en wordt geregeld gebruikt door een werkgroep van

de bloeiende heemkundekring De Vierschaar, die er demonstraties geeft. Een van de drijvende krachten achter de vereniging, politieman Melis, is kind aan huis op het landgoed. Maar hij zal zijn komst altijd even melden. „Daar heb ik geen moeite mee. 'De familie' hecht aan hun privacy en dat is hun goed recht. Je kunt je zelfs afvragen of het landgoed er ook zo goed uit zou zien als het volledig opengesteld was. Omdat de familie zo zuinig is geweest, is dit dorp bewaard gebleven.' En dat niet alleen: de nalatenschap van de Belgische baron De Cather staat in z'n geheel op de monumentenlijst.

De wandelroute van 13 kilometer voert langs een informatiecentrum, gaat door het dorp Wouwse Plantage en langs de beekachtige Zoom, kruist een golfbaan en stort zich dan in de Borgvlietse stuifduinen. In het Woeste Gedeelte is nog te zien dat daar een smalspoor liep waarmee het gekapte hout werd afgevoerd. Eén keer glimt het kasteel op tussen het lover, heel in de verte. Afstand moet er zijn.

Op het Noord-Brabantse landgoed Plantage zijn drie wandelroutes uitgezet: van 7 1/2, 8 en 13 km. Het gebied is zeer de moeite waard, alleen voor rolstoelers niet te berijden. Een kaart van het gebied met informatie is voor fl. 3,50 te koop bij de VVV in Roosendaal, tel. 0165-554400. Plantage Centrum is onder meer toegankelijk op Museum- en Monumentendag, Tweede Pinksterdag en Landgoeddag.

